

Гнатуш В.А.

(незалежний аналітик, Київ)

ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ МЕТАЛЕВИХ ВИЛИВКІВ: 2020-2022

E-mail: vgnatush@gmail.com

Світова ливарна промисловість є важливим компонентом глобальної економіки. Литі вироби з чорних і кольорових сплавів використовуються в багатьох галузях від автомобілебудування до оборонної промисловості. Її інноваційний розвиток в тренді Industry 4.0 буде сприяти подальшій трансформації машинобудівного комплексу. Тому актуальним є аналіз розвитку світового ринку металевих виливків, виявлення його трендів в розрізі країн, сплавів і технологій.

Виробничі результати світового ринку металевих виливків за 2022 р. станом на квітень 2024 р. не були представлені в журналі «Modern Casting» (США) [1]. Виходячи з важливості ливарної промисловості для розвитку світової економіки проведено оціночний аналіз виробництва виливків в 2022 р.

Аналіз статистичних даних журналу «Modern Casting» свідчить про те, що впродовж 2010-2018 р.р. виробництво металевих виливків у світі збільшилось з 91,7 до 112,7 млн. т, тобто з середньорічним темпом (CAGR) 2,3 % (рис. 1). При цьому ВВП світової економіки мав середній темп зростання 3,2 %. Проте пандемія COVID-19 зумовила комплексний негативний вплив як на глобальну економіку, так і ливарну промисловість зокрема. У 2020 р. світовий ВВП продемонстрував падіння на -3,2 %, а виробництво виливків зменшилось до 104,6 млн т (-4,8 % проти 2019 р.). Проте у 2021р. людська цивілізація почала відновлювати свої спроможності і ВВП глобальної економіки збільшився до 6,2 %, а виробництво виливків – до 179,7 млн т (+71,8 % проти 2020 р.). Здавалось, що глобальні виклики позаду, але в лютому 2022 р. РФ почала неспровоковану війну проти України на європейському континенті. В результаті в глобальній економіці виникли проблеми в таких сегментах як енергетика, логістика, фінанси тощо. У підсумку за 2022 р. світовий ВВП збільшився тільки на 3,1 %, а виробництво виливків оціночно сягне 111,8 млн т (-37,8 % проти 2021 р.) (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка виробництва виливків з чорних і кольорових металів в світі [1] та ВВП світової економіки [2]

Згідно аналітики Світового банку, прогнозується у 2024 р. зменшення темпу зростання глобальної економіки до 2,4 % проти 3,1 % у 2023 р. [2]. Це вочевидь приведе до певного гальмування виробництва металевих виливків в глобальному вимірі.

Однак слід відзначити, що в світі є ризики погіршення цього прогнозу. І в першу чергу це обумовлено тим, що в 2023 р., як свідчить аналітика від Міжнародного інституту стратегічних досліджень (International Institute for Strategic Studies, Велика Британія), тривали 183 регіональних і місцевих конфліктів, що є найбільшим показником за останні 30 років [3].

Інтенсифікація цих конфліктів, а особливо війни РФ з Україною, може обумовити зростання цін на енергоносії і в перспективі ініціювати фінансовий стрес. В свою чергу ці ризики можуть призвести до деформації глобальної торгівлі та посилення наслідків, обумовлених зміною клімату на планеті та подальшим збільшенням кількості біженців з зони конфліктів на планеті [2].

Аналітики компанії Vision Research Reports (Канада/Індія) оцінюють глобальний ринок металевих виливків в 2022 р. в обсязі 136,8 млрд дол. США [4]. Прогнозується, що за період з 2023 по 2032 р. ринок буде зростати з середньорічним темпом (CAGR) 5,6 % і досягне показника в 234,7 млрд дол. США. В аналітичному звіті відзначається, що в 2022 р. найбільшим споживачем

металевих виливків була автомобільна промисловість з часткою 60 %, на наступних місцях машинобудування (23 %) та будівництво (8 %) [4].

В той же час слід враховувати, що на виробництво автомобілів в світі, як свідчать дані Міжнародної організації виробників автомобілів (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers, OICA) доволі суттєво вплинула стагнація глобальної економіки внаслідок пандемії COVID-19 [5].

Має сенс відзначити, що якщо за підсумком 2017 р. виробництво автомобілів в світі становило 97,3 млн од., то в 2020 р. воно зменшилось в результаті кризи світової економіки до 77,4 млн од. (- 20,5 %). В наступні три роки ситуація почала покращуватись і в 2023 р. світове виробництво автомобілів становило 93,5 млн од. (+10,3 % проти 2022 р.) [5]. Вочевидь такі показники виробництва автомобілів за 2023 р. дозволяють позитивно оцінити глобальний ринок виливків.

Тренди ливарного ринку країн САЕФ. В звіті Європейської ливарної асоціації (The European Foundry Association, CAEF) [6], яку сформували 23 національних асоціацій ливарників з 22 європейських країн, відзначається складність в країнах Європи економічної, фінансової та політичної ситуації в 2022 р. Це обумовлено війною РФ проти України, яка призвела до подорожчання енергоносіїв і інфляції в Європі. Загалом в 2022 р. економіка країн зони євро змогла забезпечити ріст ВВП в 3,4 % проти 5,9 % в 2021 р. (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка виробництва виливків з чорних і кольорових металів в країнах САЕФ [6] та показник реального ВВП країн зони євро [2]

При цьому ливарна промисловість країн САЕФ виготовила 10,7 млн. т виливків із сплавів чорних металів (-1,2 % проти 2021 р.) і 3,8 млн т виливків з сплавів кольорових металів (-1,4 % проти 2021 р.). Як свідчать дані Світового банку в 2023 р. ріст економіки країн зони євро пригальмується до 0,4 % [2]. Оціночно це призведе до зменшення виробництва виливків в країнах САЕФ на 8,6...8,9 % в 2023 р. проти показників 2022 р. (рис. 2).

Ситуація в європейських сегментах економіки, які споживають металеві виливки, складається доволі неоднозначна. Як свідчать дані ОІСА [5] виробництво автомобілів в 27 країнах ЄС в 2020-2022 р.р. коливалось в діапазоні 13,1...13,8 млн од., проти 17,9 млн од. в 2019 р., тобто скоротилось на 22,9...26,8 %. Це стало одним з факторів зменшення обсягу виробництва в країнах САЕФ виливків із сплавів чорних металів з 11,5 млн т в 2019 р. до 10,7 млн т в 2022 р. (-7,0%). Наразі в звіті САЕФ [6] відзначається позитивний тренд в країнах ЄС в сегменті машинобудування, яке на фініші 2022 р. показало зростання на 5,2 %, що вочевидь компенсувало зменшення попиту на виливки з чорних металів від автомобільної промисловості Європи. Складним видався 2022 р. для будівельної галузі Європи, яка за підсумком продемонструвала падіння на 1,1 %.

Загалом у 2022 р. ливарні підприємства країн САЕФ виготовили 10,7 млн т **виливків із сплавів чорних металів** (чавун сірий, чавун з кулястим графітом, чавун ковкий та сталь), що порівняно з 2020 р. характеризується середньорічним темпом зростання (CAGR) 5,6 %. Водночас цей показник був на 6,5 % меншим, ніж у 2019 р. і на 12,1 % – ніж у 2018 р. Таким чином вплив пандемії COVID-19 призвів до зменшення попиту на металеві виливки. Найбільшими виробниками виливків із сплавів чорних металів серед країн САЕФ є Німеччина, Туреччина та Франція, загальна частка яких за результатом 2022 р. становить 62,7 %. Серед них Туреччина продемонстрували найбільший середньорічний темп зростання в 12,5 % впродовж 2020-2022 р.р. До країн, які у 2022 р. зменшили виробництво виливків із чорних металів, відносяться Польща (-15 % проти 2021 р.), Словенія (-9,9 %) та Португалія (-5,3 %). В той же час Велика Британія збільшила виробництво виливків на 11,9 %

проти 2021 р. Обсяг експорту виливків із сплавів чорних металів країнами САЕФ в 2022 р. у порівнянні з 2020 р. збільшився з CAGR 5,2 %. Найбільш динамічним постачальним виливків на зовнішні ринки серед трьох лідерів є Туреччина з CAGR 17,0 % [6].

В звіті САЕФ [6] констатується, що в країнах асоціації в 2022 р. виробництво **виливків із сплавів кольорових металів** зменшилось на -1,1 % проти 2021 р. і сягнуло 3763,5 тис. т, хоча у порівнянні з 2020 р. середньорічний темп зростання склав 4,3 %.

Лідерами європейського ринку виливків з кольорових металів є Італія, Німеччина та Туреччина, загальна частка яких у виробництві 2022 р. склала 62,4 %. При цьому найбільше зростання виробництва вказаних виливків продовж 2020-2022 р.р. продемонструвала Туреччина на 13,4 %. Однак слід відзначити, що в 2022 р. у порівнянні з 2021 р. на 15,0 % зменшили виробництво виливків з кольорових металів Велика Британія та Польща, в той час як Туреччина збільшила виробництво на 12,7 % [6].

Література:

1. Modern Casting. URL: <https://www.moderncasting.com/>
2. Global Economic Prospects, January 2024. World Bank. Washington. P.230. doi:10.1596/978-1-4648-2017-5. URL: <https://www.worldbank.org/en/home/>.
3. It's Not Just Ukraine and Gaza: War Is on the Rise Everywhere. By Max Hastings. 10.12.2023. URL: <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2023-12-10/it-s-not-just-ukraine-and-gaza-war-is-on-the-rise-everywhere/>.
4. Metal Casting Market Global Industry Analysis, Size, Share, Growth, Trends, Revenue, Regional Outlook and Forecast 2023-2032. Vision Research Reports. Nov. 2023. 150 p. URL: <https://www.visionresearchreports.com/metal-casting-market/40937/>.
5. International Organization of Motor Vehicle Manufacturers. URL: <https://www.oica.net/category/production-statistics/>.
6. The European Foundry Industry 2022. The European Foundry Association. Düsseldorf, November 2023. 123 p.